प्रस्तावना :-

महाराष्ट्राच्या पारंपारीक इतिहासात प्रादेशीक यात्रांना मोठे स्थान आहे. यात्रा हया त्या त्या देशातील सांस्कृतिक, पारंपारीक, धार्मीक भावना जुळलेल्या असतात. चंद्रपुर जिल्हयातही धार्मीक यात्रा मोठया प्रमाणात भरत असतात. चेंगराचेगरी मुळे यात्रास्थळी मोठया प्रमाणात जिवित हानी होणे बाबत करावयाची उपाययोजना व कार्यपध्दती तयार करण्यात आलेली आहे.

चंद्रपूर जिल्हयामध्ये एकूण ७८ तिर्थस्थळे/यात्रास्थळे आहे. सदर यात्रास्थळाच्या ठिकाणी संपूर्ण वर्षभरात वेगवेगळया कालावधीत यात्रा भरल्या जातात. चंद्रपूर जिल्हयात भरण्यांत येत असलेल्या यात्रांना देत असलेल्या सुविधा व सोयी सवलती पुरविण्याकरिता त्या-त्या यात्रास्थळाचे धार्मिक तसेच तुलनात्मक महत्व लक्षात घेवून यात्रास्थळाला भेटी देणा-याची वार्षिक संख्या व त्या अवधीतील भाविकाची गर्दी या विषयी माहिती घेण्यात येत असून जेथे यात्रा भरते तेथील ग्राम पंचायतीची आर्थिक परिस्थिती लक्षात घेण्यात येते व त्यानुसार सोयी पुरविण्यात येतात. यात्रास्थळाचा विकास करतांना त्या-त्या ठिकाणाच्या गरजा लक्षात घेवून नागरीकांना सोयी-सुविधा पुरवितांना तेथील परिसर स्वच्छता, रस्ते सुधारणा, गावातील रस्ते व गावाला जोडणारे बाहेरुन येणारा मार्ग, पाणी पुरवठा योजना, विद्युत योजना, धर्मशाळा, सार्वजनिक उद्यान व वनीकरण तसेच सुलभ शौचालय या विषयी माहिती घेण्यात येते व त्या प्रकारचा निधी जिल्हा परिषद, पंचायत विभागा मार्फत पुरविला जातो.

उपविभागीय कार्यालय चंद्रपुर यात्रा ठिकाण

अ.क्र.	तालुका	यात्रेचे नाव	ठिकाण	यात्रेची वेळ
१	चंद्रपुर	महाकाली यात्रा	चंद्रपुर	एप्रिल/मे
२	चंद्रपुर	विठ्ठल रुक्माई यात्रा	वडा ता. चंद्रपुर	कार्तिक ऑक्टोंबर/नोव्हेंबर
३	चंद्रपुर	धम्मचक्र परीवर्तन दिन सोहळा	दिक्षाभुमि, ता.चंद्रपुर	ऑक्टोंबर

उपरोक्त क्रं.१ यात्रा विदर्भात प्रसिध्द असुन लाखोच्या संख्येने भाविक उपस्थित होत असतात. उपरोक्त क्रं.२ यात्रेला हजारोंच्या संख्येने भाविक उपस्थित होत असतात. उपरोक्त क्रं.३ या सोहळयाला हजारोंच्या संख्येने भाविक उपस्थित होत असतात. या यात्रांना धार्मिक अधिष्ठाण असुन त्याचे वैशिष्टे खालील प्रमाणे थोडक्यात स्पष्ट करण्यात येईल.

१) <u>महाकाली यात्रा :</u>

- महाकाली ही विर्दभातील अष्टशक्ती पीठापैकी एक शक्तीपीठ आहे. चंद्रपूरचे आराध्य दैवत असलेल्या देवी महाकालीची यात्रा दरवर्षी चैत्र महिन्यात भरते मंदीरांची स्थापना राणी हिराई च्या काळात झाली १९०५ ते १९०६ च्या आसपास नांदेड जिल्हयातील तळेगाव उमरी येथील राज्याभाई देवकरीनच्या स्वप्नात देवी महाकाली गेली होती .देवकरीन जथ्ता घेवुन देवीच्या दर्शनासाठी चंद्रपूरात आली तेव्हा पासुन यात्रेला सुरुवात झाली .अडीचसे वर्षापासुन सुरु असल्ल्या यात्रेत नांदेड,परभणी, उस्मानाबाद ,महु आंध्रप्रदेशातील भक्त मोठया संख्येने येतात
- पुरेशा पोलीस बंदोबस्त जिल्हा प्रशासनाकडुन ठेवला जातो. त्यामुळे अप्रिय घटना टाळण्याकरीता प्रशासनाकडून सर्व बार्बीबाबत उपाययोजना केल्या जातात.
- आरोग्य व पिण्याचे पाण्याची व्यवस्था स्थानिक नगर परिषद व्दारे कार्यवाही करण्यात येते.
- यात्रेकरीता अंदाजे १,००,००० लोक येतात.
- नगर परिषद, चंद्रपूर अंतर्गत दरवर्षी चैत्र पोर्णिमेला महाकाली देवीची यात्रा सुरु होत असते. सदरील महाकाली यात्रेला दरवर्षि लाखोंच्या संख्येने दर्शनासाठी मराठवाडा, आंध्रप्रदेशातील भाविक येत असतात. तसेच वर्षभर बाहेर गांवाचे भाविक दर्शनासाठी येतात. सदर यात्रेकरुसाठी नगर परिषदेतर्फे धर्मशाळा, शुध्द पिण्याच्या पाण्याची व्यवस्था, शौचालयाची व्यवस्था, संपूर्ण परिसरात विद्युत व्यवस्था पुरविल्या जातात.

२) <u>वडा यात्रा :</u>

- विठ्ठल रुक्माई मंदिर
- चंद्रपुर शहरापासुनचे अंतर १२ कि.मी.आहे.
- अपेक्षीत जनसमुदाय - तीस हजार

३) <u>धम्मचक्र परीवर्तन दिन सोहळा :</u>

चंद्रपूर शहरात दिनांक १६ ऑक्टोबंर, १९५६ ला डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांनी चंद्रपूर व परिसरातील जनतेला बौध्द धर्माची दिक्षा दिली. धर्मातंराचा कार्यक्रम ज्या ठिकाणी आयोजित करण्यात आला होता त्या स्थळाला दिक्षाभुमी असे नाव दिले आहे. या ठिकाणी दरवर्षी १५ व १६ ऑक्टोबंरला संपूर्ण देशातून लाखोंच्या संख्येने बौध्द अनुयायी येत

असतात. या ठिकाणी मोठया प्रमाणावर पुस्तकाचे स्टॉल उभारल्या जातात. पुस्तकांची मोठया प्रमाणात विक्री होत असते. सदर अनुयायांकरीता स्वयंसेवी संघटने कडून जेवणाचे मोफत स्टॉल उभारले जातात. शुध्द पिण्याच्या पाण्याची व्यवस्था स्वयंसेवी संघटनेकडूनच केली जाते. समता सैनिक दल व स्वयंसेवक यांच्या मदतीने शांतता व सुव्यवस्था सांभाळण्याची जबाबदारी पोलीस प्रशासनातर्फे केली जाते.

* उपविभाग कार्यालय राजुरा *

उपविभागीय कार्यालय राजुरा यात्रा ठिकाण

अ.क्र.	तालुका	यात्रेचे नाव	ठिकाण	यात्रेची वेळ
१	कोरपना	दत्त जयंती	दंवघाट रीठ,ता.कोरपना	डिसेंबर
२	कोरपना	ऊर्स	कुसळ ता. कोरपना	मार्च
३	गोंडपिंपरी	कुलथा महाशिवरात्री यात्रा	कुलथा	मार्च
४	गोंडपिंपरी	कोंडय्या महाराज देवस्थान	धाबा ता. गोंडपिपरी	जानेवारी
५	जिवती	महादेव यात्रा	जिवती	डिसेबंर
६	जिवती	मराई पाटन ऊत्सव	मराई पाटन ता . जिवती	मार्च
७	जिवती	महादेव यात्रा नंदप्पा	नंदप्पा ता.जिवती	फरवरी
८	जिवती	खंडोबा यात्रा	शेणगांव ता.जिवती	डिसेबंर

उपरोक्त यात्रा विदर्भात प्रसिध्द असुन हजारोंच्या संख्येने भाविक हया यात्रांना उपस्थित होत असतात. या यात्रांना धार्मिक अधिष्ठाण असुन त्याचे वैशिष्टे खालील प्रमाणे थोडक्यात स्पष्ट करण्यात येईल.

तालुक्यात आयोजीत होणाऱ्या यात्रेची विस्तृत माहिती

१. **दत्त जयंती** :- कोरपना तालुक्यात देवघाट रीठ येथे दत्त जयंती चे डिसेंबर महिण्यात आयोजन केले जाते.सदर यात्रेला असंख्य भावीक दरवर्षी उपस्थित होत असतात. जिल्हा प्रशासनाकडून पुरेसा बंदोबस्त ठेवण्यात येतो. त्यामुळे अप्रिय घटना टाळण्यासाठी प्रशासनाकडून सर्व बाबींबाबत उपाययोजना केल्या जातात.

२. **ऊर्स** :- कोरपना तालुक्यात कुसळ येथे ऊर्स चे मार्च महिण्यात आयोजन केले जाते.सदर उत्सवाला असंख्य भावीक दरवर्षी उपस्थित होत असतात. जिल्हा प्रशासनाकडून पुरेसा बंदोबस्त ठेवण्यात येतो. त्यामुळे अप्रिय घटना टाळण्यासाठी प्रशासनाकडून सर्व बाबींबाबत उपाययोजना केल्या जातात.

३. **कुलथा महाशिवरात्री यात्रा** :- तालुक्यापासुनचे अंतर १४ कि.मी.आहे.यात्रेसाठी उपलब्ध रस्ता गोंडपिपरी-फुरडीहेटी-कुलथा असा आहे. शिवरात्री मध्ये उत्सव साजरा करण्यासंबंधाने यात्रेचे आयोजन करतात ७ ते ८ हजाराच्या संखेने भाविक यात्रेमध्ये येतात.

४. **कोंडय्या महाराज देवस्थान** :- तालुक्यापासुनचे अंतर १२ कि.मी. असुन धाबा या गावी सदर यात्रा भरत असते. यात्रेची पार्श्वभुमी म्हणजे श्री संत प. पु. कोडय्या महाराज जन्म जयंती,अग्नीकुंड, अभिषेक केला जातो.यात्रे करीता उपलब्ध रस्ता आर्वी-लाठी मार्गे धाबा तसेच गोंडपिपरी मार्गे धाबा असा आहे. यात्रेचे आयोजनामध्ये ९ ते १० हजाराच्या संखेने भाविक यात्रेमध्ये येतात. जिल्हा प्रशासनाकडून पुरेसा बंदोबस्त ठेवण्यात येतो. त्यामुळे अप्रिय घटना टाळण्यासाठी प्रशासनाकडून सर्व बाबींबाबत उपाययोजना केल्या जातात.

५. **महादेव यात्रा जिवती** :- जिवती येथे तालुक्याच्या ठिकाणी डिसेबंर महिण्यात महादेवाची यात्रा भरत असते. यात्रेचे आयोजनामध्ये २ हजारच्या संखेने भाविक यात्रेमध्ये येतात. जिल्हा प्रशासनाकडून पुरेसा बंदोबस्त ठेवण्यात येतो. त्यामुळे अप्रिय घटना टाळण्यासाठी प्रशासनाकडून सर्व बाबींबाबत उपाययोजना केल्या जातात.

६. **मराई पाटन ऊत्सव** :- तालुका मुख्यालयापासुन २५ कि.मी. अंतरावर मराई पाटन येथे देवीचा उत्सव साजरा केला जातो.सदर यात्रा मार्च महिण्यात भरत असते. यात्रेचे आयोजनामध्ये साधारणतहा १५०० भाविक यात्रेमध्ये येतात. जिल्हा प्रशासनाकडून पुरेसा बंदोबस्त ठेवण्यात येतो. त्यामुळे अप्रिय घटना टाळण्यासाठी प्रशासनाकडून सर्व बाबींबाबत उपाययोजना केल्या जातात.

७. **नंदप्पा यात्रा** :- तालुका मुख्यालयापासुन २५ कि.मी. अंतरावर नंदप्पा येथे महादेवाची यात्रा भरत असते. सदर यात्रेचे आयोजन फरवरी महिण्यात केले जाते. यात्रेचे आयोजनामध्ये साधारणतहा २००० भाविक यात्रेमध्ये येतात. जिल्हा प्रशासनाकडून पुरेसा बंदोबस्त ठेवण्यात येतो. त्यामुळे अप्रिय घटना टाळण्यासाठी प्रशासनाकडून सर्व बाबींबाबत उपाययोजना केल्या जातात.

८. **खंडोबा यात्रा** :- तालुका मुख्यालयापासुन ८ कि.मी. अंतरावर शेणगांव येथे खंडोबाची यात्रा भरत असते. सदर यात्रेचे आयोजन डिसेंबर महिण्यात केले जाते. यात्रेचे आयोजनामध्ये साधारणतहा २००० भाविक यात्रेमध्ये येतात. जिल्हा प्रशासनाकडून पुरेसा पोलीस बंदोबस्त ठेवण्यात येतो. त्यामुळे अप्रिय घटना टाळण्यासाठी प्रशासनाकडून सर्व बाबींबाबत उपाययोजना केल्या जातात

* उपविभाग कार्यालय वरोरा *

उपविभागीय कार्यालय वरोरा यात्रा ठिकाण

अ.क्र.	तालुका	यात्रेचे नाव	ठिकाण	यात्रेची वेळ
१	चिमुर	घोडा यात्रा	चिमुर	फरवरी
२	चिमुर	संत तुकडोजी महाराज गोंदोडा गुफा यात्रा	गोंदोडा	जानेवारी
३	चिमुर	संत तुकडोजी महाराज यात्रा	आंबोली चौरस्ता	जानेवारी

तालुक्यात आयोजीत होणाऱ्या यात्रेची विस्तृत माहिती

१. **घोडा यात्रा** :- सदर यात्रा तालुका मुख्यालयी भरत असते. सदर यात्रेचे ठिकाण जिल्हयापासुनचे अंतर १०५ कि.मी. इतके आहे जिल्हा प्रशासनाकडून पुरेसा पोलीस बंदोबस्त ठेवण्यात येतो. त्यामुळे अप्रिय घटना टाळण्यासाठी प्रशासनाकडून सर्व बाबींबाबत उपाययोजना केल्या जातात. सदर यात्रेला अंदाजे २ लाख यात्रेकरु उपस्थित होत असतात.

२. **गोंदोडा गुफा यात्रा** :- :- सदर यात्रा तालुका मुख्यालयापासून १७ किमी. अंतरावर आहे. जिल्हयापासुनचे अंतर १२२ कि.मी. इतके आहे जिल्हा प्रशासनाकडून पुरेसा पोलीस बंदोबस्त ठेवण्यात येतो. त्यामुळे अप्रिय घटना टाळण्यासाठी प्रशासनाकडून सर्व बाबींबाबत उपाययोजना केल्या जातात. ५० ते ६० हजार जनसमुदाय यात्रेला उपस्थित होत असतो.

३. **संत तुकडोजी महाराज यात्रा** :- सदर यात्रा तालुका मुख्यालयापासून २० किमी. अंतरावर आहे. जिल्हयापासुनचे अंतर १२५ कि.मी. इतके आहे जिल्हा प्रशासनाकडून पुरेसा पोलीस बंदोबस्त ठेवण्यात येतो. त्यामुळे अप्रिय घटना टाळण्यासाठी प्रशासनाकडून सर्व बाबींबाबत उपाययोजना केल्या जातात. ७ ते १० हजार जनसमुदाय यात्रेला उपस्थित होत असतो.

* उपविभाग कार्यालय ब्रम्हपुरी *

उपविभागीय कार्यालय ब्रम्हपुरी यात्रा ठिकाण

अ.क्र.	तालुका	यात्रेचे नाव	ठिकाण	यात्रेची वेळ
१	नागभिड	शिवटेकडी	ग्रा.प.नागभिड परीक्षेत्रात	महाशिवरात्री फरवरी-मार्च
२	नागभिड	सातवाहणी तपोवन	ग्रा.प.सोनापुर परीक्षेत्र	महाशिवरात्री फरवरी-मार्च
३	नागभिड	गायमुख	ग्रा.प.बाळापुर परीक्षेत्र	जानेवारी मकरसंक्राती

<u>**तालुक्यात आयोजीत होणाऱ्या यात्रेची विस्तृत माहिती**</u>

१. **शिवटेकडी यात्रा** :- सदर यात्रा ग्रा.प.नागभिड परीक्षत्रात भरत असते. सदर यात्रेचे ठिकाण जिल्हयापासुनचे अंतर १०० कि.मी. इतके आहे जिल्हा प्रशासनाकडून पुरेसा पोलीस बंदोबस्त ठेवण्यात येतो. त्यामुळे अप्रिय घटना टाळण्यासाठी प्रशासनाकडून सर्व बाबींबाबत उपाययोजना केल्या जातात. सदर यात्रेला अंदाजे ७० हजार ते १ लक्ष यात्रेकरु उपस्थित होत असतात.ग्रा.प.नागभिड यात्रा दरम्यान पिण्याचे पाणी,स्वच्छतेची सुविधा पुरविते.उपलब्ध रस्ता राज्य महामार्ग क्रमांक ९ नागपुर-चंद्रपुर असा आहे.

२. **सातवाहणी तपोवन:-** सदर यात्रा ग्रा.प.सोनापुर परीक्षेत्रात भरत असते. सदर यात्रेचे ठिकाण जिल्हयापासुनचे अंतर ८० कि.मी. इतके आहे जिल्हा प्रशासनाकडून पुरेसा पोलीस बंदोबस्त ठेवण्यात येतो. त्यामुळे अप्रिय घटना टाळण्यासाठी प्रशासनाकडून सर्व बाबींबाबत उपाययोजना केल्या जातात. सदर यात्रेला अंदाजे ५० ते ६० हजार यात्रेकरु उपस्थित होत असतात.ग्रा.प.सोनापुर यात्रा दरम्यान पिण्याचे पाणी,स्वच्छचेची सुविधा पुरविते व स्वंयसेवी संघटना पुलभुत सुविधा पुरवितात.उपलब्ध रस्ता राज्य महामार्ग क्रमांक ९ तळोधी पासुन पश्चिमेला १५ कि.मी. असा आहे.

३. **गायमुख यात्रा** :- सदर यात्रा ग्रा.प.बाळापुर परीक्षत्रात भरत असते. सदर यात्रेचे ठिकाण जिल्हयापासुनचे अंतर ८० कि.मी. इतके आहे जिल्हा प्रशासनाकडून पुरेसा पोलीस बंदोबस्त ठेवण्यात येतो. त्यामुळे अप्रिय घटना टाळण्यासाठी प्रशासनाकडून सर्व बाबींबाबत उपाययोजना केल्या जातात. सदर यात्रेला अंदाजे २० हजार यात्रेकरु उपस्थित होत असतात.उपलब्ध रस्ता चंद्रपुर-गोंदिया लोहमार्ग बाळापुर पासुन ७ कि.मी. असा आहे.

यात्रेच्या वेळी शासन निर्णय आर. एल. एफ. -२००९ / प्र क्र ५८ /म/-३ महसुल व वन विभाग दिनांक २३ /३/२००९ अन्वये यात्रेच्या ठिकाणी पुरावयाच्या आवश्यक सोयी सुविधा, बंदोबस्त, प्रतिबंधात्मक उपाययोजना तसेच अपवादात्मक परिस्थितीत उदभवलेल्या आपत्कालीन परिस्थितीमध्ये करावयाची कार्यवाहीबाबत आराखडा खालिल प्रमाणे नमुद करण्यात येत आहे. यात प्रमुख्याने महसुल, पोलीस, उर्जा, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, सार्व.आरोग्य विभाग, जि.प.विभागाचा सर्वसमावेशक समन्वयक भुमीका असते.

प्रत्येक तालुक्याच्या यात्रांच्या ठिकाणी करावयाच्या उपाययोजनांबाबत समन्वय अधिकारी म्हणुन जिल्हाधिकारी आपली जबाबदारी पार पाडतात. समन्वयक अधिकारी सर्व संबधीत विभाग प्रमुख (उर्जा, पोलीस, सार्व.बांधकाम, आरोग्य विभाग जि.प., अन्न व औषधी प्रशासन, दारूबंदी व उत्पादन शुल्कविभाग, श्वनविभाग) यांची यात्रेच्या आधी बैठक घेवून प्रत्येक विभागाची भूमीका ठरवुन यात्रेदरम्यान जबाबादारी निश्चित करतील. लोकप्रतिनिधी संबधीत तहसिलदार व मंदीर प्रशासन (ट्रस्ट) यांची एक कमेटी बनवून सदर समीती यात्रेच्या पूर्वी करावयाची कामे व यात्रा दरम्यानच्या काळात करावयाची कामे याबाबत देखरेख व अमलबजावणी करणे. यात्रे दरम्यान विभागवार करावयाचे उपाययोजना व जबाबदाऱ्या खालीलप्रमाणेः-

समन्वय समिती :-

तालुक्यात आयोजीत केलेल्या यात्रेत कोणत्याही प्रकारची दुर्घटना होऊ नये याकरीता प्रत्येक तालुक्यातील महसुल विभाग, पोलीस विभाग, ऊर्जा विभाग, सार्वजनीक बांधकाम विभाग, आरोग्य विभाग पाणी पुरवठा विभाग व स्वच्छता विभाग यांना त्यांचे कामकाजाशी संबंधीत जबाबदाऱ्या व कर्तव्य पार पाडावयाच्या असल्याने तालुका पातळीवर यात्रेचे नियोजन व अमलबजावणी संबंधाने समन्वय समिती तयार करण्यात आलेली आहे. ती खालील प्रमाणे आहे.

१.	तहसिलदार, तहसिल कार्यालय	अध्यक्ष
२.	गटविकास अधिकारी, पं,स.	सदस्य
३.	उपविभागीय अभियंता, सां. बां.	सदस्य
४.	पोलीस निरीक्षक, पो. स्टे.	सदस्य
५.	वैद्यकीय अधिक्षक, ग्रामिण रुगणालय	सदस्य
६.	उप अभियंता, महा वितरण करणाऱ्या मंडळाचे	सदस्य
७.	यात्रेचे आयोजन करणाऱ्या मंडळाचे	अध्यक्ष

- जिल्हा स्तरावर जिल्हाधिकारी या संबंधातील नियोजन व सुसुत्रीकरण व परिक्षक यांची जबाबदारी पार पाडतील. सर्व विभागातील संबंधीत अधिकरी नेमुन दिलेली जबाबदारी पार पाडतील.आपतकालीन व्यवस्थापन आराखडा तयार करुन त्याची वेळोवेळी अंमलबजावणी करतील .

- लोक प्रतीनिधी स्थानिक स्वराज्य संस्थाचे पदाधिकारी यांना समन्वय /आढावा बैठकीत आमंत्रीत करुन त्यांच्या विधायक सूचना व प्रस्तावाचा सकारात्मक भुमीकेत विचार करुन त्याची अंमलबजावणी करतील.
- मुंबई पोलीस उप विधी, जिप/ग्रापं./नप विषयक विधी नियम, महसूल अधिनियम, प्रदुषन प्रतिबंधात्मक अधिनियम, मोटार वाहने अधिनियम, दारु बंदी विषयक अधिनियम, हत्यारे विषयक अधिनियम, क्रिमीलेअर कोर्ट रु. स्फोटक द्रव्य अधिनियम इत्यादी आवश्यकते नुसार जिल्हा दंडाधिकारी यांनी अधिसुचना काढणे व त्याबाबत व्यापक प्रसीध्दी देण्यात यावी तसेच जनतेस वेळोवेळी आव्हान करुन सहकार्याचे आव्हान प्रसार माध्यमांच्या उपयोग करणे..
- तसेच यात्रे दरम्यान मिरवणुका बाबत चेंगराचेगरी होणार नाही तसेच मिरवणुक मार्गावरील रहदारीकरीता पर्यायी व्यवस्था करुन मिरवणुक शांतता पुर्ण संपन्न होण्याकरीता महसुल / पोलीस प्रशासन आवश्यक उपययोजना करतील. .
- यात्रे दरम्यान महाप्रसादाव्दारे मोठया प्रमाणावर अन्न दान कार्यक्रम करण्यात येतात. महाप्रसाद स्टॉल हे मंदीराच्या परीसरात असतात तेथे भाविक मोठया प्रमाणावर गर्दी करतात त्यामुळे तेथे चेगराचेगरी होण्याची शक्यता नाकारता येत नाही सबब महाप्रसाद स्टॉल मुख्य मंदीरापासुन १५० मी अंतरावर असणे तेथे बॅरिकेस्ट उपलबध करतील.
- स्थानिक समन्चयक समित्या स्थापन करणे :-
  अध्यक्ष - तहसीलदार संबंधीत - सदस्य - स्थानिक प्रशासन - स्थानिक
  स्वराज्य संस्थाचे पदाधिकारी - इतर संबंधीत विभाग प्रमुख.

स्थनिक समन्वयक समीती व सर्व उपाययोजना करण्याची जबाबदारी राहील सदर समीती यात्रे पुर्वी सर्व आवश्यक संबंधीत विभागाच्या मदतीने कामे पुर्ण करावित यात्रे दरम्यान समन्वयाची भुमीका राहील व शासन निर्णय दिनांक २३/३/२००९ अन्वये कार्यवाही कारतील.

सर्व धार्मीक यात्रांच्या बाबत उपाययोजनाच्या सनियंत्रन जिल्हाधिकारी राहतील व त्याच्या सुचना निर्देश व मार्गदर्शना खाली विविध विभाग आपआपली कामे जबाबदारीने पार पाडतील.

अक्र	विभाग	करावयाची कामे
१	महसुल विभाग जिल्हाधिकारी, उपविभागीय अधिकारी /तहसिलदार .	● कायदा व सुव्यवस्था कायम राहण्याकरीता आवश्यक उपाययोजना यात्रेदरम्यान संपुर्ण वेळ कायदा व सुव्यवस्थेची जबाबदारी ● action Plan तयार करुन अंमलबजावणी सर्व विभागाशी समन्वय व आराखडयाप्रमाणे अंमलबजावणी करुन घेणे- समन्वयक म्हणुन महत्वाची भुमीका. ● भाविकांना आवाहण. ● जवळपासचे Petrol Pump पुरेसा प्रमाणात इंधन साठा. अनाधिकृत LPG साठा विक्री करणाऱ्यांवर कार्यवाही नो पार्कीग झोन बाबत अधीसुचना .
२	पोलीस विभाग	● कायदा व सुव्यवस्थाबाबत आवश्यक बंदोबस्त व उपाययोजना. ● असामाजिक तत्वाचा प्रतीबंधात्मक कार्यावाही व्दारे बंदोबस्त . ● ट्राफीक जाम होणार नाही या करीता उपाययोजना . ● अवैध धंदे अमली पदार्थ मद्‍यधुद व्यक्ती मार्फत गोंधळ होणार नाही याकरीता उपाययोजना . ● ज्वालाग्राही पदार्थाचा साठा होणार नाही अवैध एल. पि. जी. वर नियंत्रण व कार्यवाही. ● कंट्रोलरुम - व्यवस्था २४ X ७ अखंडीतपणे ध्वनिक्षेपक सुचना . ● अधीकृत ध्वनिक्षेपका विरुध्द कार्यवाही ध्वनिप्रदुषण नियमाचे पालना बाबत उपाययोजना एल.सी.बी. ची साद्या वेषात नेमणुक.
३	सार्वजनिक बांधकामविभाग जि. प.	● गर्दीचे नियोजन करण्याकरीता यात्रा स्थळावर बॅरेकेटींग ची व्यवस्था. ● मुख्य रस्त्यावरील अतीक्रमने महसुल प्रशासनाच्या मदतीने हटविने. ● यात्रे दरम्यान आवश्यक रस्त्यांची दुरुस्ती व देखरेख ● यात्रे कडे जाण्याचा टप्यावार वाहनांच्या गर्दीमुळे वााहतुक सेवा सुरळीत राहण्याकरीता सर्व उपाययोजना.

		● नोपार्कींग झोन मंदिर परीसर मंदीराकडे जाणारे रस्ते पायाभुत सोईकडे जाण्याचे मार्ग इत्यादी बाबत ठळक स्वरुपाात फलक लावणे ● मंदीरापासुन किमान २ की.मी. अंतरावर सर्व वाहणाच्या पार्कींग करीता पुरेंशी व्यवस्थातात्पुरते बांधकामे बॉरिकेट यांचे कार्य मजबुती बाबत खबरदारी मंदीर परीसरातील पायऱ्या, जिने मजबूती करणे व आग प्रतिबंध पुरविणे.
४	होमगार्ड	● गर्दिवर नियंत्रण ठेवणे व पोलिसांना मदत करुन वरील प्रमाणे कार्यवाही करणे.
५	खंडविकास अधिकारी	● स्थानिक प्रशासनाच्या वतीने पिण्याचे पाणी वा इतर सोयी पुरवीण्याबाबत उपाययोजना ,हातपंप, विहीर यांचे योग्य रितीने देखभाल व दुरुस्ती करुन पुरेसे पाणी पुरवठा उपलब्ध करुन देणे. पिण्याचे पाण्याचे विहीरमध्ये ब्लिचिंग पावडर यासारखे जंतुनाशक टाकणे ● यात्रे दरम्यान साफसफाई, तात्पुरती स्वच्छता गृहे उपलब्ध करुन देणे. प्रसाधन गृह निवास, दिवाबत्ती इत्यादी.
६.	विदयुत म.वि.वि.क.ली	● यात्रे दरम्यान अखंडीतत पणे विदयुत पुरवठा उपलब्ध करुन देणे ● अवैध विजवापरणाऱ्यांवर कार्यवाही ● विज जोडण्या, वायर इत्यादी योग्य असल्याबाबत उपाययोजना तसेच शार्टसर्कीट मुळे आग लागणार नाही याबाबत उपाययोजना.
७	अग्नीशामक व्यावस्था	● स्थानिक प्रशासना व्दारे आपतकालीन परीस्थीतीत आग विझवण्याबाबत आवश्यक उपाययोजना.
८.	आरोग्य विभाग राज्य वा जि.प. विभाग जिल्हा आरोग्य अधिकारी	● यात्रे करीता आरोग्य सेवा व प्रथोमोपचार तात्काळ उपलब्ध करुन देण्याकरीता आवश्यक डॅाक्टर व स्टाप उपलब्ध करुन देणे ● जवळचे आरोग्य केन्द्रात आवश्यक वैदयकीय सेवा तयार असल्याबाबत खात्री. ● ॲम्बुलंन्स स्टॉप, रक्त पेढ्या, औषधी अल्प मुदतीत ही सर्व

		यंत्रना कार्यान्वीत होऊ शकेल व आपत्तीचा मुकाबला करु शकेल या बाबत तयारी .
९.	रा. प. विभाग	● भाविकांना येण्या-जाण्याकरीता पुरेशा प्रमाणात वाहतुक व्यवस्था उपलब्ध करुन देतील.
१०	दारुबंदी व उत्पादन शुल्क विभाग	● यात्रेदरम्यान अवैध दारु व अमली पदार्थची विक्री होणार नाही याबाबत उपाययोजना. ● झाल्यास संबंधितावर तात्काळ कठोर कारवाई करावी.
११	अन्न व औषधी प्रशासन	● दुषित अन्न पदार्थ विक्री होणार नाही याबाबत योजना ● अन्न परवाने तपासणी करतील .
१२	देवस्थान ट्रस्ट	● भाविकांना पाणीपुरवठा येण्याजाण्याकरीता योग्य रस्ता उपलब्ध करण्याकरीता उपाययोजना. ● विशिष्ट प्रथांना बंदी जेणेकरुन कायदा व सुव्यवस्थेचा प्रश्न निर्माण होणार नाही. ● मंदीराची तसेच पायऱ्या जिने यांचे स्थैर्य मजबुती यांचे कडे लक्ष देवून देखभाल व दुरुस्ती
१३	वन विभाग	● बॅरीकेटस करीता पुरेशा प्रमाणात बांबु व जळाऊ लाकडे उपलब्ध करुन देणे.
१४	आर. टी. ओ.	● अवैधप्रकारची वाहतुक होणार नाही याबाबत उपाययोजना ● जास्त प्रमाणात प्रवासी वाहतुक करतांना अपघात होण्याची शक्यता नाकारता येत नाही यामुळे याकडे लक्ष देणे.
१५	स्वयंसेवी संस्था	● एन. एस. एस., एन. सी. सी., स्कॉऊट गाईड लायन्स क्लब ईतर सेवा भावी संस्थाची मदत घेवुन पायाभुत सेवाची उभारणी ● जनजागृतीचे काम लोकांना अंधश्रध्देपासून दुर करणे. ● वैज्ञानिक दृष्टीकोणाचा प्रचार व प्रसार करणे.

महत्वाचे दुरध्वनी क्रमांक

चंद्रपूर जिल्हयातील शासकीय व निमशासकीय कार्यालयाचे महत्वाचे दुरध्वनी क्रमांक

कार्यालय	दुरध्वनी क्रमांक		
	कार्यालय	निवास	फॅक्स/मोबाईल
जिल्हाधिकारी कार्यालय			
डॉ.आशुतोष सलिल जिल्हाधिकारी	२५५३००	२५५२००	२५५५०० ८३९०५२०९४५
श्री.संजय धिवरे अप्पर जिल्हाधिकारी	२५६१०१	२५६०५०	९४२२८३६१९९
श्री.संजय दैने निवासी उपजिल्हाधिकारी	२५५४००		२५५४०० ९४२२८१०१९९
श्री. आर.आर.मिश्किन जिल्हा पुरवठा अधिकारी,	२५२२७२	२५५४५०	९४२३६८३०८१
श्री. आर.एस.कुमरे तहसिलदार (सामान्य) जिल्हा कार्यालय	२५०६५९		८३०८०७८१४३
श्रीमती रोहीणी पाठराबे अधिक्षक जिल्हा कार्यालय	२५०३५०		९८५०९५९३६५
जिल्हा नियंत्रण कक्ष	२५१५९७ टोल फ्रि १०७७		२५१५९७
श्री. निलेश तेलतुंबडे जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन अधिकारी	२५१५९७		९६६५४३६५७१
उप विभागीय अधिकारी / तहसिलदार (सर्व)			
सौ.कल्पना निळ-ठुबे उपविभागीय अधिकारी, चंद्रपूर	०७१७२-२५१४०१	०७१७२-२५५२९८	८८५६०१५१९४
श्री. जे.पी.लोंढे उपविभागीय अधिकारी, वरोरा	०७१७६-२८२०१६	०७१७६-२८२०९२	९८८१२२५८२८
सौ.कल्पना निळ-ठुबे उपविभागीय अधिकारी, बल्लारपुर			८८५६०१५१९४
उपविभागीय अधिकारी,राजुरा	०७१७३-२२२१२३		
श्री.उमेश काळे उपविभागीय अधिकारी, ब्रम्हपुरी	०७१७७-२७२०२८	०७१७७-२७२०४६	
कु.मनिषा दांडगे उपविभागिय अधिकारी,मुल	०७१७४-२२०३१०		७७७५९७६२१७
सौ.संगिता राठोड उपविभागिय अधिकारी, चिमुर	०७१७०-२६५०५५		९४२१३५३४६७
श्रीमती सिमा अहिरे उपविभागिय अधिकारी, गोंडपिपरी	०७१७१-२२००४०		९८८१६९७४२५

श्री.संतोष खांडरे तहसिलदार,चंद्रपूर	०७१७२-२५०२०६		९४२०५५३२०५
सौ.वंदना सौरंगपते (विराणी) तहसिलदार,सावली	०७१७४-२७४४१२		९४२१०८८५४०
श्री.विकास अहीर तहसिलदार,बल्लारपूर	०७१७२-२४०२४८		९९२३७८९८८८
श्री. मल्लिक विराणी तहसिलदार,गोंडपिपरी	०७१७१-२२८०४०		९४२२१५४०२५
श्री.हरीष गाढे तहसिलदार,पोंभुर्णा	०७१७१-२६५५५८		९१५८५८४५७७
श्री.राजेश सरवदे तहसिलदार,मुल	०७१७४-२२०३१०		९०९६९६७५९४
श्री.भांडारकर तहसिलदार,वरोरा	०७१७६-२८२०१६		८२७५४०९२५५
श्री.मडावी तहसिलदार,सिंदेवाही	०७१७८-२८८२४५		९४०४५७८८५२
श्री.संतोष महाले तहसिलदार,चिमुर	०७१७०-२६५५४७		९०११६६०६२२
श्री. धर्मेश फुसाटे तहसिलदार,राजुरा	०७१७३-२२२१३१		९८५०३९९५०६
सौ.पुष्पलता कुमरे तहसिलदार,कोरपना	०७१७३-२३६६५८		९४२२९१२००७
श्री.कुनारपवार तहसिलदार,जिवती	०७१७३-२५८०४६		९४२१८१४६१५
श्री.अशोक शिवरकर तहसिलदार,ब्रम्हपुरी	०७१७७-२७२०७३	०७१७७-२७२०७४	९८२२२३४८३५
श्री. सचिन कुमावत, तहसिलदार,भद्रावती	०७१७५-२६५०८०		९८२२०७५८३८
श्री. समिर माने तहसिलदार,नागभीड	०७१७९-२४००५०	०७१७९-२४००४८	९४०५८६०३४८
जिल्हा परिषद			
श्री.एम.देवेंदरसिंग मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जि.प.चंद्रपुर	०७१७२-२५६४०१ २५०६७१		७०३०६०४९९९
श्री.अशोक शिरसे अतिरीक्त मुख्य कार्यकारी अधिकारी प्रभारी	०७१७२-२५८१२२		९४२२१७७१५७
श्री.विपुल जाधव उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी (सा.) जि.प.	०७१७२-२५५५९२		९४२१७२७७६३
श्री.आर.बी.राठोड उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी (पंचायत) जि.प.	०७१७२-२५०६६०		९४२३४३५६४४

कार्यकारी अभियंता प्रभारी (बांधकाम) जि.प.	०७१७२-२५०५१८		
श्री डॉ.श्रीराम गोगुलवार जिल्हा आरोग्य अधिकारी	०७१७२-२५३२७५		९४२२१५३२६०
कृषी विकास अधिकारी, जि.प.	०७१७२-२५३०१९		
श्री.ठाकरे, जिल्हा कृषी अधिकारी,जि.प.चंद्रपुर			७५८८५४९२१५
कार्यकारी अभियंता, ग्रा.पा.पु.विभाग,जि.प.चंद्रपुर	०७१७२-२७३९७८		
शिक्षणाधिकारी (प्राथ), जि.प.चंद्रपुर	०७१७२-२५२५६०		
गटविकास अधिकारी, जिल्हा चंद्रपूर			
गटविकास अधिकारी, चंद्रपूर	०७१७२-२५०२३१		
गटविकास अधिकारी,जिवती	०७१७३-२५८११९		
गटविकास अधिकारी, बल्लारपुर	०७१७२-२४३८५५		
गटविकास अधिकारी, ब्रम्हपुरी	०७१७७-२७२०३८		
गटविकास अधिकारी, भद्रावती	०७१७५-२६६०३१		
गटविकास अधिकारी, चिमुर	०७१७०-२६५५३५		
गटविकास अधिकारी, गोंडपिपरी	०७१७१-२२००२४		
गटविकास अधिकारी, कोरपना	०७१७३-२३६७१७		
गटविकास अधिकारी, मुल	०७१७४-२२०२०८		
गटविकास अधिकारी, नागभीड	०७१७९-२४००२९		
गटविकास अधिकारी, पोंभुर्णा	०७१७१-२६५८३४		
प्रभारी गटविकास अधिकारी, राजुरा	०७१७३-२२२१२४		
गटविकास अधिकारी, सिंदेवाही	०७१७८२८८२२४		
गटविकास अधिकारी, सावली	०७१७४-२७४५३९		
गटविकास अधिकारी, वरोरा	०७१७६-२८२०५२		
पोलीस विभाग			
श्री.संदिप दिवान जिल्हा पोलीस अधिक्षक	०७१७२-२५५१००	०७१७२-२५५२०२	२५५८०० ९८२३१६८१००
श्री.हेमराजसिंग राजपुत अप्पर जिल्हा पोलिस अधिक्षक	०७१७२-२५५१०२	०७१७२-२५०३८३	९८२३१४४५५१
श्री.जयचंद्र काठे पोलीस उप अधिक्षक (गृह)	०७१७२-२६११५५	०७१७२-२५२९०२	९५४५१७३२८९
श्री.पी.आर.गिरी उपविभागीय पोलीस अधिकारी, चंद्रपूर	०७१७२-२५१३००	०७१७२-२५५३०३	९९२३१०६६४२
श्री.पगारे पोलीस निरीक्षक, जि.वी. शाखा,चंद्रपुर	०७१७२-२७१७१५		९८२३०२७७५३
श्री.बन्सोड उपविभागीय पोलीस अधिकारी, राजुरा	०७१७३-२२२१४९	०७१७३-२२२३०६	९९२३४११६१९

श्रीमती रिना जनबंधु उपविभागीय पोलीस अधिकारी, ब्रम्हपूरी	०७१७७-२७२००४	०७१७७-२७३४०४	७७९८२३०८९०
श्री.बि.बि.महामुनी उपविभागिय पोलीस अधिकारी,मुल	०७१७४-२२०२४४		९८९०४७९०६०
श्री.सुनिल जैस्वाल उपविभागिय पोलीस अधिकारी,वरोरा	०७१७६-२८०४४४	०७१७६-२८०४४४	९९२३०४०००४
श्री.सुधिर खिरडकर उपविभागीय पोलीस अधिकारी,गडचांदूर	०७१७१-२६६३०९	०७१७३-२६६३०९	९४२३१४५३६१
पोलिस स्टेशन चंद्रपूर जिल्हा			
पोलिस नियंत्रण कक्ष, चंद्रपूर	०७१७२-२५१२०० ०७१७२-२७३२५८		
पोलिस मुख्यालय, चंद्रपूर	०७१७२-२५०२४१		
रामनगर पोलिस स्टेशन, चंद्रपूर	०७१७२-२५३२००		
बाबुपेठ पोलीस स्टेशन, चंद्रपूर	०७१७२-२५०२९०		
शहर पोलीस स्टेशन, चंद्रपूर	०७१७२-२५२२००		
दुर्गापूर पोलीस स्टेशन, चंद्रपूर	०७१७२-२६५६३०		
पोलीस स्टेशन बल्लारपूर	०७१७२-२४०३२७		
पोलीस स्टेशन, वरोरा	०७१७६-२८२०९३		
पोलीस स्टेशन, माजरी	०७१७५-२८०१५४		
पोलीस स्टेशन, घुग्घुस	०७१७२-२८५०२५		
पोलीस स्टेशन, भद्रावती	०७१७५-२६५०९३		
पोलीस स्टेशन, डिफेन्स आ.	०७१७५-२६३३५१		
पोलीस स्टेशन, शेगांव	०७१७५-२८३०३२		
पोलीस स्टेशन, राजुरा	०७१७३-२२२१२८		
पोलीस स्टेशन, गोंडपिपरी	०७१७०-२२००३३		
पोलीस स्टेशन, कोठारी	०७१७२-२४४१२५		
पोलीस स्टेशन, विरूर	०७१७३-२५५१६४		
पोलीस स्टेशन, पोंभुर्णा	०७१७१-२६५५२७		
पोलीस स्टेशन, धाबा	०७१७१-२५६७४०		
पोलीस स्टेशन, गडचांदुर	०७१७१-२४६५३८		
पोलीस स्टेशन, आवारपूर	०७१७३-२६६३०९		
पोलीस स्टेशन, कोरपना	०७१७३-२३६६७२		
पोलीस स्टेशन, ब्रम्हपूरी	०७१७७-२७२००२		
पोलीस स्टेशन, मेंडकी	०७१७७-२७५०११		
पोलीस स्टेशन, नागभिड	०७१७७-२४००३०		
पोलीस स्टेशन, चिमूर	०७१७०-२६५५३६		
पोलीस स्टेशन, भिसी	०७१७०-२६४४३३		
पोलीस स्टेशन, सिंदेवाही	०७१७८-२८८२२७		
पोलीस स्टेशन, नवरगांव ओ.सी.	०७१७८-२५८२८५		
पोलीस स्टेशन, मुल	०७१७४-२२०२२७		
पोलीस स्टेशन, जिवती	०७१७३-२५८१४८		

पोलीस स्टेशन, सावली	०७१७४-२७४४२८		
पोलीस स्टेशन, बेंबाळ ओ.वी.	०७१७४-२६७७२७		
पोलीस स्टेशन, पाथरी	०७१७४-२७६६२७		
सार्वजनिक बांधकाम विभाग			
श्री.डि.के.बालपांडे अधिक्षक अभियंता, सा.बा.मंडळ, चंद्रपूर	०७१७२- २५३२३१/ २५५४४९		७३८७०८९२८९
श्री.ए.एस.गाडीगोने कार्यकारी अभियंता, सा.बा. (विभाग) क्रमांक १	०७१७२-२५०२४५		९४२२१९१७६६
श्री.एम.एम.जैस्वाल कार्यकारी अभियंता, सा.बा. विभाग क्र.२, चंद्रपूर	०७१७२-२५२२५६		९८९०९००१६५
कार्यकारी अभियंता, सा.बा. (रो.ह.यो.), चंद्रपूर	०७१७२-२७३४७०		
सार्वजनिक बांधकाम क्र. १ उपविभाग			
उ.वि.अ., उपविभाग वरोरा	०७१७६-२८२१६३		
उ.वि.अ., उपविभाग भद्रावती	०७१७५-२६५५८३		
उ.वि.अ., उपविभाग राजुरा	०७१७३-२२२१७३		
उ.वि.अ., उपविभाग गडचांदूर	०७१७३-२४६६२१		
सार्वजनिक बांधकाम क्र. २ उपविभाग			
उ. वि. अभियंता उ. वि. राजुरा	०७१७३-२२२२५३		
उ. वि. अभियंता उ. वि. वरोरा	०७१७६-२६२०५२		
उ.वि.अ., उपविभाग मुल	०७१७४-२२०२१८		
उ.वि.अ., उपविभाग गोंडपिपरी	०७१७१-२२००४९		
महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी मर्या. चंद्रपूर			
अधिक्षक अभियंता, म.रा.वि.वि.कं., चंद्रपूर (ओ ॲन्ड एम)	०७१७२-२२५०५६ / २२५०१५		
सौ.अर्चना घोडेस्वार कार्यकारी अभियंता, म.रा.वि.वि.कं., (ओ ॲन्ड एम) चंद्रपूर	०७१७२-२२५२५४		७८७५७६१००९
कार्यकारी अभियंता, म.रा.वि.वि.कं., वरोरा	०७१७६-२८२१५०		
कार्यकारी अभियंता, म.रा.वि.वि.कं., बल्लारपूर	०७१७२-२४०४४७		
उपकार्यकारी अभियंता, उपविभाग क्र.१ शहर जटपूरा गेट, चंद्रपूर	०७१७२-२५२७९४		

उपविभागीय अभियंता, उपविभाग मुल	०७१७४-२२०२३३		
सहाय्यक अभियंता, उपविभाग, नागभीड	०७१७९-२४००६४		
कनिष्ठ अभियंता, उपविभाग, चिमूर	०७१७०-२६५५१५		
सहाय्यक अभियंता उपविभाग वरोरा	०७१७६-२८२०२७		
सहाय्यक अभियंता उपविभाग भद्रावती	०७१७५-२६६०५९		
सहाय्यक अभियंता उपविभाग राजुरा	०७१७३-२२२१६७		
उपविभागीय अभियंता उपविभाग सिंदेवाही	०७१७८- २८८२८०		
सिंचन विभाग			
श्री.जि.एम.शेख अधिक्षक अभियंता, चंद्रपूर	०७१७२-२५२५०६		९७६४७७८७८६
श्री.आर.आर.सोनवणे कार्यकारी अभियंता , पाटबंधारे विभाग, चंद्रपूर	०७१७२-२५५८९८		८२७५५४५९८२
उप. कार्य अभियंता, पाटबंधारे विभाग (लघु), चंद्रपूर	०७१७२-२५०५२१		
महाराष्ट्र जिवण प्राधिकरण कार्यालय, चंद्रपूर			
श्री.व्हि.बी.जगतारे अधिक्षक अभियंता, महा. जि. प्रा. चंद्रपूर	०७१७२-२५०५७२		९८५०१०९२६८
श्री.एस.वाय.वाघ कार्यकारी अभियंता, म.जि.प्रा. चंद्रपूर	०७१७२-२५०५९७		९९२११६३७१९
शाखा अभियंता(यांत्रीकी) सर्कल म.जि.प्रा.चंद्रपुर	०७१७२-२५४६१४		
महानगरपालिका, चंद्रपुर शहर			
पुर नियंत्रण कक्ष महानगरपालिका चंद्रपुर	०७१७२-२५०२२० /२५४६१४ /१०१		०७१७२-२५३७२२
श्री.सुधिर श्ंभरकर, आयुक्त महानगरपालीका चंद्रपुर			७२७६५४४७९९
श्री.डॉ.विजय इंगोले, उपायुक्त,महानगरपालीका चंद्रपुर	०७१७२-२५०२२०		९८६७२५८८६७
श्री.महेश बारई, नगर अभियंता/यांत्रीकी अभियंता म.न.पा.चंद्रपुर			९०११०१८६३९

श्री.सलिम बेग फायर ऑफीसर, म.न.पा.चंद्रपुर			८८८८८७२४१२
श्री.बोरीकर, कनिष्ठ अभियंता बांधकाम विभाग झोन क्रं.१ म.न.पा. चंद्रपुर			९०११०१८६३७
श्री.वनकर, कनिष्ठ अभियंता बांधकाम विभाग झोन क्रं.३ म.न.पा. चंद्रपुर			९०११०१८६३८
श्री.हजारे, कनिष्ठ अभियंता बांधकाम विभाग झोन क्रं.१ म.न.पा. चंद्रपुर			९०११०१८६४१
श्री.पिंपळशेंडे, कनिष्ठ अभियंता बांधकाम विभाग झोन क्रं.२ म.न.पा. चंद्रपुर			९०११०१८६४३
श्री.घुमडे, कनिष्ठ अभियंता बांधकाम विभाग म.न.पा. चंद्रपुर			९०११०१८६४१
श्री.बेनहर जोसेफ, सफाई निरीक्षक, म.न.पा.चंद्रपुर			९०११०१८६४७
श्रीमती आंबटकर, प्रमुख वैद्यकीय अधिकारी तथा नोडल अधिकारी म.न.पा.चंद्रपुर			९०११०१८६३३
श्री.बोरीकर प्रकाश विभाग,म.न.पा.चंद्रपुर			९०११०१८६३७
नगर परिषद, चंद्रपूर जिल्हा			
मुख्याधिकारी, न. प. बल्लारपूर	०७१७२-२४०३४३		
मुख्याधिकारी, न. प. मुल	०७१७४-२२०३५६		
मुख्याधिकारी, न. प. वरोरा	०७१७६-२८२००९		
मुख्याधिकारी, न. प. राजुरा	०७१७३-२२२१३३		
मुख्याधिकारी, न.प.भद्रावती	०७१७७-२६६६६२		
मुख्याधिकारी, न. प. ब्रम्हपूरी	०७१७७-२७२०१३		
जिल्ह्यातील इतर जिल्हा कार्यालय			
श्री.सुनिल बल्लाळ, प्रकल्प संचालक प्रभारी नगर पालिका प्रशासन, चंद्रपुर	०७१७२- २५२५७१		९६८९३३५३६९
जिल्हा पशु संवर्धन अधिकारी	०७१७२-२६०१७७		
श्री. ए.आर.हस्नाबादे जिल्हा कृषी अधिक्षक कृषी विभाग, चंद्रपूर	०७१७२-२५३२९७ २५२७०८		७५८८०१२३९२
उपसंचालक	०७१७२-२५३१८२		

जिल्हा पशुसंवर्धन, नगिनाबाग, चंद्रपूर			
श्री. डॉ.मुरंबीकर जिल्हा शल्य चिकित्सक, चंद्रपूर	०७१७२-२५२१०३	०७१७२-२५०३०१	९४२०३०१४५४
महाव्यवस्थापक, बि.एस.एन.एल. चंद्रपूर	०७१७२-२६३०००		
सहाय्यक धर्मदाय आयुक्त, चंद्रपूर	०७१७२-२५५४२७		
सहाय्यक आयुक्त,(औषधे) अन्न व औषध प्रशासन, चंद्रपूर	०७१७२-२५५६१२		
सहाय्यक आयुक्त (अन्न) अन्न व औषध प्रशासन,चंद्रपुर	०७१७२-२५५६१२		
श्री.अजय रामटेके उपजिल्हाधिकारी (निवडणुक)	०७१७२- २५६५८८	०७१७२-२५६५८८	९८२३२५९५५५
श्री.विनोद हरकंडे उपजिल्हाधिकारी(रो.ह.यो.), चंद्रपुर	०७१७२-२५०००१	२५५४५०	९४२३११७२४०
श्री.रविन्द्र खजांजी विशेष भुसंपादनअधिकारी/सामान्य, चंद्रपुर			९४२३६८४९९५
सहाय्यक आयुक्त मत्स व्यवसाय (तांत्रीक), चंद्रपूर	०७१७२- २५०२७६/ २५३१०४		
नगर रचनाकार, चंद्रपूर	०७१७२-२५०८६०		
जिल्हा महिला व बालविकास अधिकारी, चंद्रपूर	०७१७२-२५५६६७		
उपसंचालक भुगर्भ व खनिकर्म, चंद्रपूर	०७१७२-२५२६३५		
उपविभागीय कृषी अधिकारी, चंद्रपूर	०७१७२-२५३६९१		
डॉ.एस.सी.आवळे जिल्हा खनिकर्म अधिकारी, चंद्रपुर	०७१७२-२७२६९०		९८२२२९७०४२
श्री.सतिश खडसे जिल्हा सुचना व विज्ञान अधिकारी, एन.आय.सी.चंद्रपुर	०७१७२-२५०७०३		८६०००४६५११
श्री.व्याहाळ जिल्हा नियोजन अधिकारी चंद्रपुर	०७१७२-२५६६०३	०७१७२-२५६६०४	८६००१००५५०
श्री.रवी गिते, जिल्हा माहिती अधिकारी, चंद्रपूर	०७१७२-२५२५१५		९४०३२३९२०७
जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, चंद्रपूर	०७१७२-२५०३८१		
जिल्हा हिवताप अधिकारी, चंद्रपूर	०७१७२-२५३३३१		
श्री.विजय सतांन जिल्हा क्रिडा अधिकारी, चंद्रपूर	०७१७२-२५३३१५ / २५३४९८		९५५२०४५३४९
जिल्हा प्रोढ शिक्षणाधिकारी चंद्रपूर	०७१७२-२५४२३७		

उपअधिक्षक, भुमि अभिलेख चंद्रपूर	०७१७२-२५२७३९		
उपविभागिय अभियंता,केन्द्रीय जल आयोग चंद्रपुर	०७१७२-२५०८४५		
श्री. जे.टी.मोहरकर उपसंचालक (प्रभारी) औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य, चंद्रपूर	०७१७२-२५१४१०		९४२२१२६२४५
श्री. विनय अहीरे उपप्रादेशिक, परिवहन अधिकारी, (आर.टी.ओ.) चंद्रपूर	०७१७२-२५५३७२	०७१७२-२५०७४८	९०११५२९५२९
सहाय्यक उपप्रादेशिक परीवहन अधिकारी,चंद्रपुर	०७१७२-२५५३७२		
जिल्हा सांख्यीकी अधिकारी, चंद्रपूर	०७१७२-२५०३२२		
उपसंचालक सामाजिक वनिकरण, चंद्रपूर	०७१७२-२५१३१७		
श्रीमती यमुना डंगावकर जिल्हा युवा समन्वयक नेहरू युवा केंद्र,चंद्रपुर	०७१७२- २५२२४२		९४२३४१६९७७
श्री. कारवट महाव्यवस्थापक, जिल्हा उद्योग केंद्र, चंद्रपूर	०७१७२-२५२२०८		९४२२८१८४८०
श्री.वालदे वरिष्ठ भुवैज्ञानिक, भुजल सव्हेक्षण विकास यंत्रणा, चंद्रपूर	०७१७२-२६११८०		९४२३९४२५३३
प्रादेशिक अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य प्रदुषण नियंत्रण मंडळ, चंद्रपूर	०७१७२-२५१९६५		
जिल्हा दुग्धविकास अधिकारी, चंद्रपुर	०७१७२-२५१२२६		
लगतच्या राज्यातील जिल्हा कार्यालय व इतर जिल्हयातील जिल्हा कार्यालय			
जिल्हाधिकारी,बालाघाट मध्यप्रदेश	०७६३२-२४०१५०		०७६३२-२४०२५०
अप्पर जिल्हाधिकारी,बालाघाट मध्यप्रदेश	०७६३२-२४१२२१		
उपविभागिय अधिकारी,बालाघाट मध्य प्रदेश	०७६३२-२५५४४३		
निवासी उपजिल्हाधिकारी, बालाघाट	०७६३२-२४००९०		
कार्यकारी अभियंता,वैनगंगा डिव्हिजन,बालाघाट	०७६३२-२४१३४०		
कार्यकारी अभियंता, राजीव सागर परीयोजना विभाग कगं.२ कुडवा, मध्य प्रदेश	०७६३०-२७८४५९		
उपविभागिय अधिकारी,			

डी.एल.बी.सी.उपविभाग क्रं. ६ बालाघाट मध्यप्रदेश			
मुख्य अभियंता वैनगंगा कछार जल संसाधन विभाग, सिवनी,मध्य प्रदेश	०७६९२-२२०७७६		
अधिक्षक अभियंता जल संसाधन मंडल,सिवनी मध्यप्रदेश	०७६९२-२२०५७५		
जिल्हाधिकारी , सिवनी मध्यप्रदेश	०७६९२-२२०४४४		
पोलीस अधिक्षक, सिवनी,मध्यप्रदेश	०७६९२-२२६६८९		
नियंत्रण कक्ष, सिवनी,मध्यप्रदेश	०७६९२-२२०९५५		
उपविभागिय अधिकारी,अप्पर वैनगंगा बांध उपविभाग क्रं.३ भीमगड	०७६९१-२९५४५१		
अधिक्षक अभियंता राजीव सागर परीयोजना मंडल,बालाघाट	०७६३२-२४१४५६		
निवासी उपजिल्हाधिकारी, बालाघाट	०७६३२-२४००९०		
संजय सरोवर, नियंत्रण कक्ष, भिमगड	०७६९२-२२०९५५		
जिल्हाधिकारी कार्यालय, बालाघाट	०७६३२-२४०१५०		०७६३२-२४०२५०
धुटीविहार,वैनगंगा डिव्हीजन,बालाघाट	०७६३२-२४१३४०		
निवासी उपजिल्हाधिकारी, भंडारा	०७१८४-२५२३४६		
कार्यकारी अभियंता, पाटबंधारे विभाग,गोंदीया	०७१८२-२३७०७७		
निवासी उपजिल्हाधिकारी,वर्घा	०७१५२-२४०८७२		
जिल्हाधिकारी, भंडारा	०७१८४-२५२३४६		
कार्यकारी अभियंता, गोसिखुर्द प्रकल्प, वाही, पवनी, भंडारा	०७१८५-२५५३१२		
जिल्हाधिकारी, गोंदिया	०७१८२-२३६१४९		
निवासी उपजिल्हाधिकारी, गोंदिया	०७१८२-२३६१४७		
जिल्हाधिकारी कार्यालय, गडचिरोली	०७१३२-२२२००१		
निवासी उपजिल्हाधिकारी, यवतमाळ	०७२३२-२४२४८८		
विभागीय आपत्ती व्यवस्थापन समन्वयक, आयुक्त कार्यालय, नागपूर	०७१२-२५३२०४५		
जिल्हा नियंत्रण कक्ष, यवतमाळ	०७२३२-२४२२११		
जिल्हा नियंत्रण कक्ष, अकोला	०७२४-२४२४४४४		
जिल्हा नियंत्रण कक्ष, अमरावती	०७२१-२६६२४९३ /२६६२०२५		

जिल्हा नियंत्रण कक्ष, गडचिरोली	०७१३२-२२२०१७		
जिल्हा नियंत्रण कक्ष, गोंदिया	०७१८२-२३६१२४		
जिल्हा नियंत्रण कक्ष, भंडारा	०७१८४-२५१२२२		
जिल्हा नियंत्रण कक्ष, वर्धा	०७१५२-२४३४४६		
जिल्हा नियंत्रण कक्ष, नागपूर	०७१२-२५६२६६८		
चंद्रपूर महाऔष्णीक विद्युत केंद्र (सि.एस.टि.पि.एस.)			
श्री. आर.पी.बुरडे मुख्य अभियंता, च.म.औ.वि.के. दुर्गापूर	०७१७२-२२००१४		९४२३६९११३७
श्री.सुनिल आसामवार उप मुख्य अभियंता, च.म.औ.वि.के. दुर्गापूर	०७१७२-२२०५०४ २२०१३४ २२०००१		९४२३६९११३७
अधिक्षक अभियंता म.रा.वि.वि.क. (एच.व्हि.डी.सी.) च.म.औ.वि.के. दुर्गापूर	०७१७२ २२०६३५		
अधिक्षक अभियंता (प्रशासन) च.म.औ.वि.के. दुर्गापूर	०७१७२-२२४९४० ते ५९ विस्तारीत क्रमांक ४९४०		
इरई धरणाचे दरवाजे उघडण्यावर कार्यवाही करणारे च.म.औ.वि.केंद्रांतील अधिकारी			
श्री.ए.जी.पेटकर अधिक्षक अभियंता (नि.)संचलन च.म.औ.वि.के. दुर्गापूर			८४११९५८६९७
अधिक्षक अभियंता (स्थापत्य) टप्पा १ व २	विस्तारीत दुरध्वनी क्र.४९१५ ०७१७२-२२४०१५		
श्री.एम.बी.भानारकर कार्यकारी अभियंता (निर्मीत) संच क्र.१ नियत्रण कक्ष	दुरध्वनी क्र. ४१०१ ९४२०४७९४९६		
टाटा इंडीकॉम	६४५०९५		
पि. बि. एक्स ऑपरेटर	०७१७२-२२०१५५ / २२०१५६ / २००१५७		
राज्य परिवहन (एस.टी)			
श्री. सहारे विभाग नियंत्रक, चंद्रपूर	०७१७२-२५५९७२		
विभागीय परिवहन विभाग,चंद्रपूर	०७१७२-२५३३०९		
राज्य परिवहन विश्राम गृह, चंद्रपूर	०७१७२-२४६२९० /२४६५३८		
बस स्टॅन्ड चौकशी ,चंद्रपुर	०७१७२-२५२१५१		
रेल्वे विभाग			

श्री.एस.एस.रामलालसिंग, स्टेशन मास्टर रेल्वे विभाग, चंद्रपूर	०७१७२-२७२२०४		९५०३०१२९३२
श्री.एस.एस.ठाकुर, निरीक्षक रेल्वे सुरक्षा बल ,चंद्रपुर	०७१७२-२७६५००		९५०३०१२७०९
रेल्वे चौकशी	०७१७२-२६३६६५		
वनविभाग			
श्री.एस.पी.ठाकरे मुख्य वनसंरक्षक उत्तर वनवृत्त, चंद्रपूर	०७१७२-२५६२७९		९४२२१९१७५३
श्री. गजेन्द्र हिरे उपवनसरंक्षक,मध्य चांदा, चंद्रपूर	०७१७२-२५३५०८		९४२३२१७६६४
आकाशवाणी			
उपप्रबंधक आकाशवाणी चंद्रपुर,	०७१७२-२५५८१६		
श्री.आत्राम कार्यक्रम अधिकारी, आकाशवाणी, चंद्रपुर	०७१७२-२५५८१६		९०११४४१७११
दुरसंचार विभाग			
श्री.ए.आर.सावतकर महाप्रबंधक, बी.एस.एन.एल. चंद्रपूर	०७१७२-२५६६४४		०७१७२-२५६६४४
श्री.पेटकर, विभागिय अभियंता (शहर) टेलिफोन दुरूस्ती	०७१७२-२५४०००		९४२२९५६५६६
जिल्हयातील व इतर जिल्ह्यातील धरण / प्रकल्प व त्यांचे पुरनियंत्रण कक्ष दुरध्वनी क्रमांक			
अधिक्षक अभियंता, उर्ध्व वर्धा प्रकल्प मंडळ,अमरावती	०७२१-२६६२३३५		
कार्यकारी अभियंता उर्ध्व वर्धा प्रकल्प मंडळ,अमरावती	०७२१-२६६०५४१		
उपविभागीय अधिकारी उर्ध्व वर्धा धरण उ.वि. क्र. २, मोर्शी	०७२२८-२२२२६५		
उर्ध्व वर्धा धरण सिंभोरा ता. मोर्शी जि अमरावती	०७२२८-२००५००		
इरई धरण, चंद्रपूर	०७१७२-२२०१५५		
अप्पर वर्धा धरण, मोर्शी जि. अमरावती	०७२७८-२२२२६५		
अप्पर वर्धा धरण क्षेत्र मोर्शी जि. अमरावती	९५७२८-२२२२६५/ ९५७२८-२७७०६६		
श्री.सं.व.काळे,कार्यकारी अभियंता गोसीखुर्द धरण विभाग	०७१८५-२५५३१२		९४२२३८२०२५

पूरनियंत्रण कक्ष वाही, पवणी, जि. भंडारा			
वेस्टर्न कोलफिल्ड लिमीटेड व इतर औद्योगिक कंपनी कार्यालय,जिल्हा चंद्रपूर			
महाव्यवस्थापक महाकाली कॉलरी- सी.जी.एम.	०७१७२-२५५५५१		
	२५५९६१		
	२५५८२५		
महाव्यवस्थापक हिन्दुस्थान लालपेठ ओपनकास्ट	२२५१५७		
व्यवस्थापक नांदगांव ओपन कॉस्ट	२६९१५९		
मुख्य महाव्यवस्थापक उर्जाग्राम वणी एरीया	०७१७२-२३७०३८		
महाव्यवस्थापक, माजरी एरिया	०७१७५-२८५०८५/ २८५०८७		
सिक्युरिटी ऑफीसर, कर्नाटका एम्टा कोलमाईन्स लि., भद्रावती	०७१७५-२३०९१०		
मुख्य महाप्रबंधक, वे.को.ली. चंद्रपूर एरिया	२५३३२२ २५३३२५		
सब एरीया मॅनेजर, वेकोली धोपटाळा	०७१७३-२२२३८५		
सब एरीया मॅनेजर ,वेकोली गोवरी	०७१७३-२५४०११		
वर्धा पॉवर कंपनी लिमिटेड,वरोरा	०७१७६-२८५१०१		
इंडीयन ऑईल कार्पोरेशन लि. तडाली,चंद्रपुर	०७१७७-२३७०६७/ २३७०६८		
ऑर्डनन्स फॅक्टरी ,चांदा भद्रावती	०७१७५-२५४०४०/ २६५०४०		
महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपणी फ्युझ कॉल सेंटर, चंद्रपूर			
बालाजी वार्ड, चंद्रपूर	०७१७२-२५००१५		
बाबुपेठ, डि.सी. चंद्रपूर	०७१७२-२२५११६/ २२५१२१		
हास्पीटल वार्ड, डि.सी. चंद्रपूर	०७१७२-२५२२४६		
जुने पॉवर हाऊस, समाधी वार्ड, डि.सी. चंद्रपूर	०७१७२-२५६०८३		
रामनगर, चंद्रपूर	०७१७२-२५३३१५		
शास्त्रीनगर, चंद्रपूर	०७१७२-२५०७६१/ २५४२७९		
जिल्हयातील अग्निशमन विभाग			
श्री.सलिम बेग फायर आफिसर, म.न.पा. चंद्रपुर	१०१, ०७१७२-२५४६१४		८८८८८७२४१२

श्री.निस्ताने, फायर ऑफिसर, महाराष्ट्र इलेक्ट्रोस्मेल्ट लिमीटेड,चंद्रपुर	०७१७२-२५८४२५/ २५६०७८		९४२०४७९४१४
श्री.शंशीकांत पापडे मुख्य फायर ऑफिसर तथा फायर ॲडवायजर, च.म.औ.वि.के.चंद्रपुर			९४२२४४४४३४
श्री.सि.एन.अघम, ज्युनिअर फायर आफिसर,च.म.औ.वि.के.चंद्रपुर			९४२३११७२२८
बल्लारपुर पेपर मिल,बल्लारपुर	०७१७२-२४०२६२		
अल्ट्राटेक सिमेंट,उपरवाही ता.कोरपना	०७१७३-२६६३१९		
श्री.दास, पि.ए.जि.एम.ऑर्डनन्स फॅक्टरी, चांदा भद्रावती			९४२३११५९६४
मुख्याधिकारी , नगर पालिका, राजुरा	०७१७३-२२२११५/ २२२१५०/ २२२१३३		
सब एरीया मफनेजर, वेकोली , धोपटाळा	०७१७३-२२२३८५		
सब एरीया मफनेजर, वेकोली , गोवरी	०७१७३-२५४०११		
महाव्यवस्थापक, वेकोली,बल्लारपुर	०७१७२-२३०४९९		
श्री.अभय चेपुरपवार आरोग्य निरीक्षक नगर पालिका,मुल	०७१७४-२२०३५६		९४२०७५३६०१
ब्लड बँक			
जिल्हा शल्य चिकीत्सक यांचे नेतृत्वाखाली सामान्य रुग्नालयाची चमु.-	०७१७२-२५०४००		
जिल्हा आरोग्य अधिकारी	०७१७२-२५३२७५ / २५२२८१		
सन्मित्र मंडल ब्लड बँक चंद्रपूर	०७१७२-२५०७३७/ २५५३४४		
निनावे हॉस्पीटल,चंद्रपूर	२५४८८४		
अंकुर हॉस्पीटल ब्लड बँक,चंद्रपूर	०७१७२-२५५५२२		
ॲम्बुलन्स			

सरकारी दवाखाना	१०२/ २५२१०३/ २५०४००		
नगर परिषद चंद्रपुर	१००/ २५५६५०		
केमीस्ट विक्रेता संघ	२५७७१८		
सन्मित्र मंडल	२५०७३७/ २५५३४४		
पंजाबी सेवा समिती			९८२२२०३५५७
अग्निशमन विभाग, न.प. चंद्रपूर	१०१ / २५५७५०		
झाडे हॉस्पीटल, चंद्रपूर	२५५३८४		
दिधोळकर हॉस्पीटल, चंद्रपूर	२५४१५१		
मेहरा हॉस्पीटल	२५२०४९		
गाडेगोने हॉस्पीटल	२५४७०४		
मानवटकर हॉस्पीटल	२७२२९८		
राज्यातील आपात्कालीन दुरध्वनी क्रमांक			
हवामान विभाग नागपुर	०७१२-२२८३३९४ ०७१२-२२८८५५६ ०७१२-२२८२१५७		
गार्ड रेजिमेंट सेंटर,मिल्ट्री कॅन्टोनमेंट,कामठी नागपुर	०७१०९२८८०९५		
महाराष्ट्र रिमोट सेन्सींग सेंटर नागपुर	०७१२-२२२००८६		
प्रादेशिक हवामान केन्द्र,कुलाबा ,मुंबई	०२२-२२१५०४३१ ०२२-२२१५०९८२		०२२-२२१६०८२४
नियंत्रण कक्ष एन.डी.आर.एफ.सदुंबरे मावळ जि.पुणे	०२११४-२४७०००		०२११४-२४७००८
कमांन्डंट ऑफीस ,पुणे	०२११४-२४७०१०		
मंत्रालय नियंत्रण कक्ष मुंबई	०२२-२२०२६७१२		
श्री.पवार, वैज्ञानिक,आय.आय.टी.एम.पुणे			९८८१४४११९८
इंडियंन आर्मी,मुंबई मिल्ट्री एक्सचेंज	०२२-२२१५७२५७/ २२१५७१०५		
श्री.ए.के.अग्रवाल,कमांडर इंडियन नेव्ही,मुंबई स्टॉफ ऑफिसर पोर्ट डिफेन्स (नोडल अधिकारी) JOC	०२२-२२६६०२४७ ०२२-२२७५२३१६ ०२२-२२६६३८५३ Fax ०२२-२२७५१०२२ ०२२-२२७५१०३१		
इंडियन कोस्ट गार्ड	०२२-२४३७१४०३ ०२२-२४३७६१३३		

यात्रा / उत्सव

सुरक्षेसंबधी घ्यावयाची दक्षता

- यात्रा व उत्सवाच्या ठिकाणी आग लागणे, चेंगराचेंगरी, गुदमरणे, साथीचे आचार, दंगल, आत्मघाती हल्ला, या आपत्तीपासून धोका संभावतो.
- सर्व विभागाचे अधिकारी, लोकप्रतिनिधी, सेवाभावी संस्था, संस्थेचे विश्वस्त यांनी सामुहिक जबाबदारीने पुर्वनियोजन करावे व आपत्ती व्यवस्थापन आराखडा तयार करावा.
- देवस्थान समितीने कार्यक्रमाची रूपरेषा, दर दिवशी होणारी गर्दी, जास्त गर्दी होणारे ठिकाण, वेळ, दिनांक इ. बाबतची माहिती द्यावी.
- धार्मिक स्थळाचा नकाशा बनवून मंदीरात जाण्याचे व बाहेर पडण्याचे मार्ग, दर्शनाची रांग, वाहनतळ, दुकाने इ. ठरवून द्यावेत.
- भाविकांना मार्गदर्शन करण्यासाठी मंदिराकडे जाणारे मार्ग, पिण्याचे पाणी, प्रसाधन व्यवस्था, प्रथमोपचार केंद्र, अग्निशामक दल, रग्णवाहिका असावेत नियंत्रण कक्ष स्थापन करावेत व त्याबाबत योग्य मार्गदर्शक फलक लावावेत.
- चेंगराचेंगरी होऊ नये म्हणून स्त्रिया व मुले यांच्यासाठी स्वतंत्र रांग असावी, मंदीरात जाण्याचे मार्ग व बाहेर पडण्याचे मार्गाबाबत योग्य मार्गदर्शक फलक लावावेत.
- मंदीरामध्ये जास्त गर्दी होऊन गुदमरण्याची शक्यता असल्यामुळे दर्शन घेतलेल्या भाविकांना लवकर बाहेर पडण्याची व्यवस्था करावी.
- मुख्य ठिकाणी, गर्दीच्या परिसरात धोकादायक ज्वालाग्राही पदार्थ ठेवण्यांस मनाई करावी.
- धोकादायक विज जोडल्या दिल्या जाणार नाहीत याची काळजी घ्यावी.
- हिंसाचार अथवा दंगल याकरीता उपयोगात येणारी हत्यारे बाळगण्यांस प्रतिबंध करावा.
- एन.सी.सी., एन.एस.एस., रोटरी क्लब, लायन्स क्लब, सेवाभावी संस्थांचे बंदोबस्तासाठी सहकार्य घ्यावे. स्वयंसेवकांना बॅचेस अथवा कॅप्स देण्यांत याव्यात.
- नियंत्रण कक्षात एक मुलकी अधिकारी, पोलीस अधिकारी, विद्युत विभाग, आरोग्य विभाग इ. नेमणूक करून नियंत्रण कक्ष अहोरात्र चालू ठेवावा.
- मंदीरात वा मुख्य ठिकाणाजवळ क्लोज सर्किट कॅमेरे बसवावेत व निरीक्षण करणे करीता जबाबदार व्यक्तींची नेमणूक करावी.
- संस्थानचे कर्मचारी व स्वयंसेवक यांना आपत्ती व्यवस्थापनाबाबत शोध व सुटका व प्रथमोपचार यांचे प्रशिक्षण देण्यांत यावे.

महाराष्ट्र शासन

सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र आपत्ती धोके व्यवस्थापन कार्यक्रम

जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण
जिल्हाधिकारी कार्यालय ,चंद्रपुर

यात्रा आदर्श पध्दती

सन २०१६-१७

OOOOOOOOOOOOO